Ewa Maślowska, dr hab., profesor Instytutu Slawistyki PAN. Jej zainteresowania naukowe to językoznawstwo kulturowe, etnolingwistyka, antropologia języka i kultury, leksyka, semantyka. Prowadzi badania w nurcie kognitywnym, zwłaszcza w obszarze leksyki (z uwzględnieniem frazematyki), uwikłanej w sieć powiązań semantycznych uwarunkowanych kontekstem kulturowym (wierzeniowo-mitycznym, obyczajowym). Interesują ją zwłaszcza zagadnienia związane z oralnym funkcjonowaniem człowieka w świecie (narratywistyka) – komunikacji opartej na utrwalonych w pamięci semantycznej konotacjach (stereotypie, symbolice, metaforze, a także skonwencjonalizowanych schematach zachowań językowych) jako wyznaczników identyfikacji kulturowej.
e-mail: ewa.maslowska@ispan.waw.pl

Ewa Maślowska

Wstęp

Zebrane w 13. numerze czasopisma „Adeptus” artykuły młodych naukowców¹ stanowią cenny wkład, jaki wnieśli oni do międzynarodowej i interdyscyplinarnej debaty pod tytułem „Aksjosfera duszy – dusza w aksjosferze”, która toczyła się 19–21 października 2017 roku w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie w ramach drugiej konferencji z cyklu „Antropologiczno-językowe wizerunki duszy w perspektywie międzykulturowej”².

Rozważania aksjologiczne związane z fenomenem duszy stanowią kontynuację pierwszej konferencji z tego cyklu pt. „Dusza w oczach świata – świat oczyma duszy”, która odbyła się dwa lata wcześniej (15–17 października 2015) w tym samym miejscu. Obie sesje naukowe, zainicjowane przez Instytut Slawistyki PAN we współpracy z Fundacją Slawistyczną i Wydziałem Orientalistycznym Uniwersytetu Warszawskiego, stanowiły okazję do spotkania badaczy z różnych ośrodków naukowych z kraju i z zagranicy. Podczas gdy w pierwszej

¹ Od redakcji: w numerze znalazły się także teksty językoznawcze, które nie są plonem pokonferencyjnym. Ze względu na zbliżoną tematykę zdecydowaliśmy się jednak zamieścić je w tym numerze.

² Międzynarodowa konferencja naukowa *Dusza w aksjosferze – aksjosfera duszy* – zadanie finansowane w ramach umowy 695/P-DUN/2017 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

konferencji większość uczestników stanowili reprezentanci 18 polskich placówek naukowych wobec 16 ośrodków zagranicznych, to już dwa lata później proporcje się zmieniły – gościliśmy reprezentantów 24 ośrodków zagranicznych i 15 krajowych.

Międzynarodowy i interdyscyplinarny charakter konferencji zachęcił do udziału badaczy zagranicznych z wielu części świata i różnych placówek naukowych, m.in. z Rosji, Białorusi, Ukrainy, Słowacji, Czech, Chorwacji, Macedonii czy Francji i Danii.

Udział przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych zaowocował szerokim spektrum tematów i refleksji nad fenomenem duszy, wyzwając to pojęcie z dominacji dogmatów teologicznych, aksjomatów filozofii czy założeń nauk biologicznych, co pozwoliło dojrzeć w nim zarówno to, co uniwersalne w ludzkim sposobie postrzegania duszy, jak też różnice kulturowe – zwłaszcza w odniesieniu do hierarchii systemu wartości.

Tak więc konfrontacja wyników badań danych z kilkunastu języków i kultur z odmiennych perspektyw – filologicznej i lingwistyczno-kulturowej – umożliwiła spojrzenie na problematykę DUSZY przez pryzmat aksjologii zawartych w konstrukcjach językowych, ich znaczeniach, funkcji, jakie spełniają w konkretnych tekstach i kulturach. Niezwykle ważna była także obecność analiz dotyczących innych kodów: „języka” znaków ikonicznych w malarstwie, filmie, sztukach plastycznych. Spektrum języków i kultur okazało się przy tym wystarczająco duże, by uczestnicy mogli zapoznać się z odmiennymi sposobami pojmowania duszy i jej miejsca w systemie wartości w kręgu kultur i języków europejskich (głównie słowiańskich) i orientalnych, zarówno w ich odmianach ogólnych, jak i regionalnych, lokalnych, w tekstach artystycznych, publicystycznych, religijnych, potocznych, w językach kultur bliskich i znanych słuchaczom, jak i tych bardziej „egzotycznych”.

Młodzi naukowcy – autorzy zwartych w tym numerze artykułów – mieli niepowtarzalną okazję wysłuchania referatów polskich i zagranicznych autorytetów naukowych, a także zaprezentowania w ich gronie swoich przemyśleń i interpretacji oraz partycypowania w obradach dotyczących tematów fundamentalnych dla ludzkiej egzystencji, które nie tylko skłaniały do refleksji, ale wręcz wymuszały rozważania aksjologiczne, eschatologiczne i wyzwalały dyskusje nad wielkim toposem tekstów kultury, archetypem, a także nad zwerbalizowaną kategorią, bezdyskusyjnie obecną w języku potocznym i artystycznym. Problematyka duszy – która do tej pory była przyporządkowana teologii, antropologii, metafizyce, psychologii – w debacie zatoczyła znacznie szersze kręgi.

Pokłosem obu konferencji były publikacje, jakie ukazały się pod tym samym tytułem oraz zbiór artykułów przedstawicieli najmłodszej generacji badaczy, zawartych w „Adeptusie”.

Warto tutaj nadmienić, że także prezentacje młodych naukowców z pierwszej konferencji ukazały się w tematycznym numerze „Adeptusa” (numer 7 z roku 2016). Prace powstałe w związku z debatą zostały opublikowane również w serii *Antropologiczno-językowe wizerunki duszy w perspektywie międzykulturowej*: t. 1: *Dusza w oczach świata* (red. Ewa Maślowska, Dorota Pazio-Wlazłowska), t. 2: *Świat oczyma duszy* (red. Magdalena Kapełus, Ewa Maślowska, Dorota Pazio-Wlazłowska), t. 3: *Aksjosfera duszy – dusza w aksjosferze* (red. Joanna Jurewicz, Ewa Maślowska, Dorota Pazio-Wlazłowska). Wszystkie te publikacje dostępne są w trybie *open access*, przyczyniając się do popularyzacji wiedzy na podejmowane tematy.

Citation:

Maślowska, E. (2019). Wstęp. *Adeptus*, 2019(13). <https://doi.org/10.11649/a.1944>